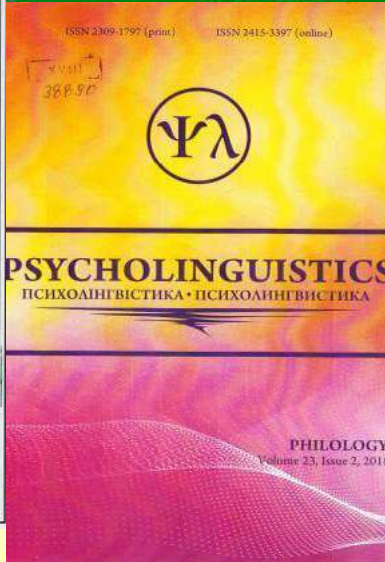
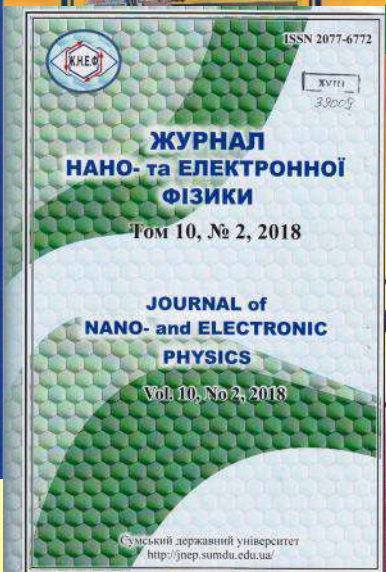
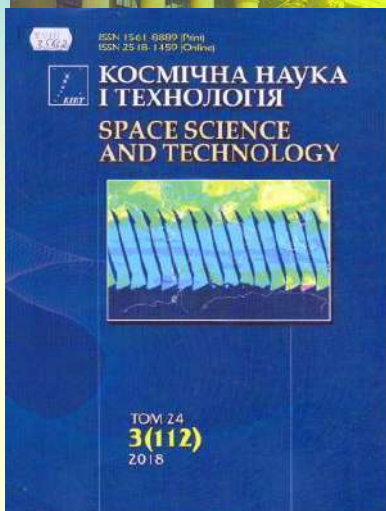
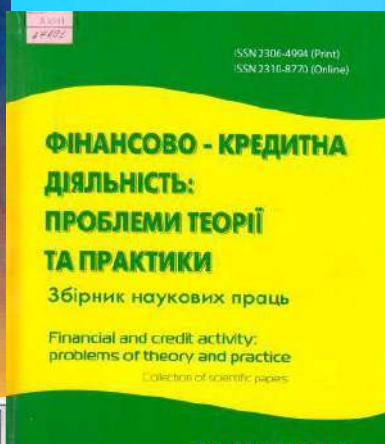
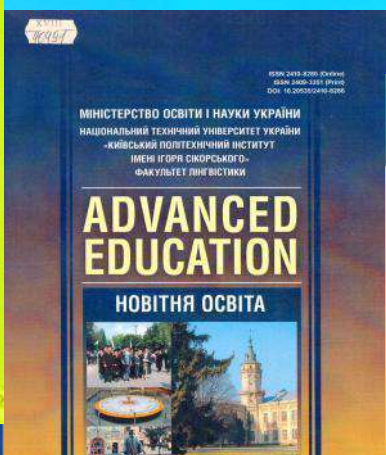

Складання аналітичного бібліографічного опису статей із наукової періодики

Методичні рекомендації

Міністерство культури України
Одеська національна наукова бібліотека

Складання
аналітичного бібліографічного
опису статей із наукової періодики

Методичні рекомендації

Упорядник

Т. В. Кочеткова

Одеса

2018

Складання аналітичного бібліографічного опису статей із наукової періодики : методичні рекомендації / Мін-во культури України, ОННБ ; упоряд. і авт. вступ. ст. Т. В. Кочеткова ; ред. І. С. Шелестович. – Одеса, 2018. – 40 с.

Масив наукової періодики є надзвичайно потужним, цінним та актуальним інформаційним ресурсом наукових бібліотек України, насамперед, національного рівня, а також будь-яких інших, якщо вони мають значні репертуари періодичних та продовжуваних видань. Аналітичні бібліографічні описи публікацій із них є невід’ємною складовою різноманітних бібліографічних покажчиків, інших видів бібліографічної продукції, електронних баз даних тощо. Попри це, існуючі методичні рекомендації з питань складання бібліографічного опису неправомірно мало уваги приділяють особливостям аналітичного опису взагалі і публікацій із наукової періодики зокрема.

Методичні рекомендації підготовлено з метою допомогти бібліографам у складанні аналітичного опису публікацій із продовжуваних та періодичних наукових видань відповідно до положень ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» та інших нормативних актів, а також дати уявлення про обсяги сучасної наукової періодики в Україні та нагальні проблеми відображення інформації з неї.

Методичні рекомендації призначені для бібліографів-професіоналів, інших працівників бібліотек, а також для науковців, викладачів, студентів та усіх тих, кому доводиться складати бібліографічні списки для власних публікацій.

Р е д а к т о р
І. С. Шелестович

Рекомендовано до видання науково-методичною радою ОННБ

(протокол № 7 від 29.11. 2018 р.)

© Т. В. Кочеткова, упорядкування і вступна стаття, 2018

© ОННБ. 2018

© О. В. Ткач, обкладинка, 2018

Зміст

Кочеткова Т. В. Наукова періодика України та проблеми відображення змісту видань у міжнародних наукометричних базах даних, джерелах державної бібліографії	5
Аналітичний бібліографічний опис статей із серіальних, періодичних та продовжуваних видань	14
Особливості опису окремих видів ідентифікуючих документів	25
Аналітичний бібліографічний опис рецензій та рефератів	31
Аналітичний бібліографічний опис публікацій за матеріалами наукових конференцій, семінарів, засідань «круглих столів» та інших заходів	33
Список використаних джерел	35

Наукова періодика України та проблема відображення змісту видань у міжнародних наукометричних базах даних, джерелах державної бібліографії

У різноманітних за своїми складовими бібліотечних фондах масив наукової періодики є надзвичайно вагомим, цінним та актуальним інформаційним ресурсом наукових бібліотек України, насамперед, національного рівня, а також будь-яких інших, якщо вони мають значні репертуари періодичних та продовжуваних видань.

Українська наукова періодика представлена вісниками, збірниками наукових праць, альманахами, науково-аналітичними часописами, щорічниками, записками університетів, академій, інститутів та інших вищих навчальних закладів, різноманітних наукових установ держави та її вищих органів влади, а також окремими тематичними науковими виданнями. Значна частина авторів опублікованих там матеріалів – це кандидати та доктори наук, докторанти й аспіранти, інші категорії науковців і фахівців. Їхні публікації у поточних наукових виданнях презентують сучасні новітні підходи в дослідженні тих чи інших проблем у різних сферах науки і техніки, тому є надзвичайно актуальними і корисними для розвитку держави, вітчизняної науки в цілому, зокрема і для формування наукової еліти України.

Наукові дослідження у будь-якій галузі знань починаються з детального опрацювання наявної інформації певної тематичної спрямованості. Вважається, що у середньому кожен учений щороку опрацьовує понад 200 статей. Існування у світі 100-120 тисяч наукових журналів робить проблему відбору найбільш цінної інформації в них надзвичайно актуальною. На міжнародному рівні ця проблема вирішується завдяки функціонуванню наукометричних баз даних, які є потужними бібліографічними та реферативними пошуковими системами, забезпеченими інструментами відстеження індексів цитованості наукових публікацій¹. Найавторитетнішими міжнародними наукометричними базами даних є такі:

Web of Science, на платформі якої розміщено кілька колекцій, основна з яких (Web of Science Core Collection) включає понад 12 700 наукових видань з усього світу, в т. ч. журналів відкритого доступу; понад 160 000 матеріалів конференцій; понад 59 мільйонів записів наукових публікацій та понад 1 мільярд посилань на пристатейну бібліографію;

Scopus – найбільша у світі реферативна та аналітична база наукових публікацій і цитувань видавничої компанії Elsevier, яка охоплює 22 245 академічних

¹ Тихонкова І. О. Наукова періодика України у дзеркалі Web of Science [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.321.031>

журналів (у т. ч. в окремі роки до 50 українських), нараховує 58,3 мільйона рефератів, 5,5 мільйона матеріалів наукових конференцій. Широко відомі також наукометричні бази Scimago Journal & Country Rank, Google Scholar та інші².

Як бачимо з характеристики міжнародних наукометричних баз даних, відображення матеріалів наукових конференцій в індексованих ними виданнях є одним із пріоритетних напрямів їх функціонування. Слід зазначити, що частина наукової періодики України також розміщує на своїх сторінках матеріали наукових, науково-практичних конференцій, семінарів, засідань «круглих столів» та інших заходів. Оскільки тематика подібних заходів зазвичай є дуже актуальною, а виступи учасників розкривають науковий доробок у тій чи іншій сфері наукової та практичної діяльності, ці публікації також будуть цікавими для користувачів. Досвід підготовки Одеською національною науковою бібліотекою «Каталога-путівника наукових збірників та періодичних видань з питань політології у фондах ОННБ з 2000 року» (2017) свідчить про те, що в окремих випусках (томах, номерах) 238 найменувань, включених у Каталог, опубліковано майже 300 матеріалів таких заходів³.

Оскільки сучасна українська наукова періодика у міжнародних наукометричних базах даних представлена досить обмежено, проблема визначення найбільш цінних наукових видань вирішується шляхом віднесення їх до категорії фахових. Оновлений Перелік наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, затверджений наказами Міністерства освіти і науки України від 24.05.2018 р., включає 1707 видань; 644 видання виключені з Переліку⁴. При цьому важливо підкреслити, що Наказ МОН України від 15.01.2018 р. «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України» суттєво змінив процес присвоєння українським академічним друкованим виданням статусу фахових. Насамперед передбачається виділення у Переліку трьох категорій, перша з яких (категорія «А») буде присвоюватися науковим фаховим виданням України, включеним до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. Кате-

² Міжнародні наукометричні бази / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eenu.edu.ua/uk/mizhnarodni-naukometrichni-bazi>

³ Каталог-путівник наукових збірників та періодичних видань з питань політології у фондах ОННБ з 2000 року / упоряд. і авт. вступ. ст. Т. В. Кочеткова ; наук. ред. В. В. Попков ; ред. М. Л. Десенко ; ОННБ. Одеса, 2017. 374 с.

⁴ Перелік наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (відповідно до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого Наказом МОН України від 15 січня 2018 року № 32) : затв. наказами Міністерства освіти і науки України від 24.05.2018 р. № 527 [Електронний ресурс]. Режим доступу: aphd.ua/onovleniyi-perelic-naukovykh-fakhovykh-vydan-ukrany-stantom-na-18062018

горія «Б» присвоюється іншим науковим виданням, які відповідають вимогам Порядку; категорія «В» – усім науковим фаховим виданням, включеним до Переліку на день затвердження Порядку, але із вказівкою на те, що видання категорії «В», яке протягом 2 років не отримало права на присвоєння категорій «А» чи «Б», виключається з Переліку наукових фахових видань України без права поновлення⁵. Оновлений Перелік включає лише 4 видання категорії «А» та 2 видання категорії «Б», всі інші – категорії «В». Втім, за даними інтернет-ресурсів, станом на 09.09.2018 р. у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science все ж індексується 105 українських наукових журналів, хоча вони й не є фаховими⁶.

Наукові бібліотеки України національного рівня, бібліотеки університетів, академій, інститутів, інших вишів, а також бібліотеки різних наукових (насамперед, у системі Національної академії наук України) та інших установ мають у своїх фондах значні за обсягами репертуари наукової періодики з усіх галузей знань. Наприклад, Одеська національна наукова бібліотека останнім часом щороку отримує понад 3000 назв наукових збірників та значно більшу кількість періодичних видань.

Цей потужний інформаційний ресурс широко використовується бібліотеками України, у т. ч. при підготовці різноманітних видів бібліографічних посібників – бібліографічних покажчиків (ретроспективних, поточних, науково-допоміжних, рекомендаційних, краєзнавчих, біобібліографічних та ін.), бібліографічних списків літератури, посібників, що реєструють праці організацій, наукових установ, зокрема бібліотечних, та ін. На жаль, відомості про реальну кількість бібліографічної продукції бібліотек у відкритих джерелах відсутні, втім опосередковано про надзвичайно великий її обсяг свідчать, зокрема, метабібліографічні посібники та бібліографічні покажчики провідних бібліотек держави, різноманітні види бібліографічної продукції інших бібліотек, вишів, наукових та інших установ. Тобто йдеться про те, що пріоритетом бібліотечної роботи за сучасних умов розвитку інформаційного суспільства стає саме створення метаінформації – інформації про інформацію, у т. ч. в електронній формі⁷.

⁵ Порядок формування Переліку наукових фахових видань України : затв. Наказом Міністерства освіти і науки України від 15.01.2008 р. № 32 // Офіц. вісн. України. 2018. № 20. С. 155–159 (Ст. 677).

⁶ Все украинские журналы в Scopus и Web of Science [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://openscience.in.ua-journals>

⁷ Сандул О. Відображення розвитку бібліотечно-інформаційних ресурсів у РБД «Україніка наукова» / Оксана Сандул // Вісн. Кн. палати : наук.-практ. журн. 2018. № 4. С. 39.

Серед біобібліографічних посібників слід звернути увагу на видання серії «Джерела української біографістики» Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ), зокрема на вип. 3 «Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013)», який включає 3604 друкованих та електронних персональних бібліографічних посібників⁸. Проблемам створення та використання біобібліографічної інформації присвячена ґрунтовна праця науковців НБУВ «Вітчизняні ресурси біографічної та біобібліографічної інформації: проблеми формування й використання»⁹. Бібліографічна діяльність самої НБУВ широко представлена у бібліографічних покажчиках «Центральна наукова бібліотека ім. В. І. Вернадського Академії наук України, 1918-1993 рр.», «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (1918-1998)» та «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (1993-2003 рр.)»¹⁰. До 100-річчя бібліотеки підготовлено базу даних «Публікації співробітників НБУВ (2003-2018)», яка містить понад 4 тисячі записів.

У цьому напрямі надзвичайно плідною є діяльність Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. Так, з 2009 р. вона видає щорічник «Метабібліографія України» – довідковий посібник універсального типу про вітчизняні бібліографічні ресурси. Видання інформує про бібліографічні посібники різної видової і жанрової палітри з різних галузей знань, подає відомості про державні (національні) посібники; окремо – про бібліографічні покажчики: ретроспективні й поточні, науково-допоміжні, професійно-виробничі й рекомендаційні, універсальні, галузеві та інші; покажчики змісту періодичних видань; бібліографічні огляди, методико-бібліографічні матеріали, які містять розгорнуті списки літератури; посібники, що реєструють праці організацій, наукових установ; біобібліографічні покажчики; найзначніші прикнижкові та приста-

⁸ Яценко О. М. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013) / О. М. Яценко, Н. І. Любовець ; [ред.: Т. В. Комарянська, Т. В. Котлярова] ; НАН України, Нац. б-ка ім. В. І. Вернадського, Ін-т біогр. дослідж. Київ, 2015. 469 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).

⁹ Вітчизняні ресурси біографічної та біобібліографічної інформації: проблеми формування й використання / [В. І. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2016. 269 с.

¹⁰ Центральна наукова бібліотека ім. В. І. Вернадського Академії наук України : до 75-річчя від часу заснування : бібліогр. покажч. за 1918-1993 рр. / уклад.: Шовкопляс І. Г. [та ін.]. Київ, 1993. 395 с.; Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 1918-1998 : бібліогр. покажч. літ. за 1993-1998 рр. / Нац. акад. наук. України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. Н. М. Погребецька ; відп. ред. В. Ю. Омельчук. Київ, 1998. 181 с.; Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (1993-2003 рр.) : наук.-бібліогр. покажч. видань б-ки та літ. про її діяльність / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. Н. М. Погребецька ; наук. ред. В. Ю. Омельчук. Київ, 2005. 518 с.

тейні списки, бібліографічні підрядкові примітки. Шостий випуск покажчика включає 2004 позиції¹¹.

У 2017 р. започатковано серію метабібліографічних покажчиків «Бібліографічні посібники у фондах Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого». З огляду на високі темпи розгортання в Україні біографічних досліджень, а відтак і значне зростання кількості відповідних посібників, першим у названій серії став покажчик «Біобібліографічні (персональні) посібники, видані в Україні (1884-2016)», який містить дані про 3 тисячі бібліографічних покажчиків та більш ніж 2500 персоналій¹². Безпосередньо фахівці НБУ імені Ярослава Мудрого за роки незалежності України підготували понад 60 персональних і біобібліографічних посібників¹³. Зокрема, у доробку цієї бібліотеки є науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Посібники наукової бібліографії, видані в Україні (1991-2005)»¹⁴, дві частини якого охоплюють 3241 позицію, та багато інших видань.

Цікавим є покажчик «Науковці України XX-XXI століть: метабібліографія», підготовлений Інститутом енциклопедичних досліджень НАН України, який включає 1179 позицій, та інша бібліографічна продукція¹⁵.

Значна частина національних та інших наукових бібліотек України має у своєму доробку покажчики та посібники, що реєструють бібліографічну та іншу наукову продукцію цих установ. Не є виключенням і ОННБ, яка у 2004 р. видала бібліографічний покажчик «Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького. 1829-1999», який включає 1599 позицій¹⁶. У 2019 р. планується вихід у світ другого випуску цього покажчика, що охоплюватиме бібліографічну діяльність бібліотеки за 2000-2018 рр.

¹¹ Метабібліографія України (2013) : покажч. бібліогр. посіб. / упоряд. О. М. Кордюкова ; наук. ред. В. О. Кононенко ; Нац. парлам. б-ка України. Київ, 2014. 272 с.

¹² Біобібліографічні (персональні) посібники, видані в Україні (1884-2016) : покажч. бібліогр. посіб. : у 2 ч. / Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого ; уклад. О. Кордюкова ; наук. ред. В. Кононенко. Київ, 2017. (Серія «Бібліографічні посібники у фондах Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого» ; вип. 1).

¹³ Кононенко В. Персональна бібліографія – складова частина науково-бібліографічної діяльності Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого / Валентина Кононенко, Оксана Кордюкова // Вісн. Кн. палати : наук.-практ. журн. / Кн. палата України. Київ, 2018. № 2. С. 31.

¹⁴ Посібники наукової бібліографії, видані в Україні (1991-2005) : наук.-допом. бібліогр. покажч. : у 2 ч. / ДЗ «Нац. парлам. б-ка України» ; уклад.: Т. М. Заморіна, Н. І. Тертичка ; наук. ред. В. О. Кононенко. Київ, 2011.

¹⁵ Науковці України XX-XXI століть : метабібліографія / Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України ; уклад.: М. Г. Железняк, Л. М. Гутник, Т. А. Галькевич. Київ, 2010. 475 с.

¹⁶ Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького 1829-1999 : бібліогр. покажч. / упоряд.: Л. О. Кольченко, О. Г. Кушнір, Т. І. Олейникова ; редкол.: О. Ф. Ботушанська (відп. ред.) ; ред. М. Л. Десенко ; Одес. держ. наук. б-ка ім. М. Горького. Одеса, 2004. 428 с.

В умовах значного розширення в останнє двадцятиріччя репертуару друкованих наукових періодичних та продовжуваних видань надзвичайно актуальною є проблема всебічного та оперативного аналітичного відображення поточної бібліографічної інформації, зокрема із наукової періодики, та надання її користувачам. Беззаперечно у цій сфері діяльності провідна роль належить Книжковій палаті України імені Івана Федорова та Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. Так, одним із найважливіших завдань Книжкової палати України є забезпечення наукових установ, вищих навчальних закладів, бібліотек, вищих органів державної влади та всього широкого загалу систематизованою інформацією з усіх галузей науки, техніки та суспільного розвитку, насамперед, шляхом видання «Літописів» – серії державних поточних бібліографічних покажчиків. В аналізованому контексті особливе місце серед зазначених видань посідає «Літопис журнальних статей» («ЛЖС»), який видається з 1936 р. (останнім часом виходить двічі на місяць). Фахівці вважають його найавторитетнішим джерелом аналітичної бібліографічної інформації про статті, документальні та інші матеріали, опубліковані у журналах, періодичних і продовжуваних виданнях, що друкуються в Україні українською та російською мовами¹⁷. Зазначається, що джерелом для укладання «ЛЖС» є періодичні та продовжувані видання, що надійшли у Книжкову палату України як обов'язкові примірники, пройшли державну реєстрацію й відібрані на підставі відповідної інструкції¹⁸.

На жаль, ситуація з повнотою відображення матеріалів в аналізованому виданні не є безхмарною. Так, у 2010 р. загальна кількість записів у «ЛЖС» (24 номери) складала 17 555 із 421 назви періодичних та продовжуваних видань, у 2015 р. – 15 409 записів із 464 видань, у 2017 р. – 14 828 назв із 350 видань. Тобто у кількісному відношенні обсяг створюваної державної бібліографічної інформації зменшився за останні роки. Якісний аналіз 415 найменувань видань, включених у «Перелік періодичних і продовжуваних журналів і збірників, відібраних для суцільного перегляду і відбору публікацій у бази даних державної бібліографії “Літопис журнальних статей“ у 2018 р.», який розміщено на сайті Книжкової палати України, виявив істотні проблеми з повнотою інформації, представленої в «ЛЖС». Зокрема, про це свідчить аналіз фонду наукової періодики ОННБ з питань політології. Так, у 2018 р. році репертуар таких видань складає понад 3000 назв. Вищезгаданий «Каталог-путівник наукових збір-

¹⁷ Бубнова Т. «Літопис журнальних статей» як джерело бібліографічної інформації про публікації з періодичних і продовжуваних видань / Тетяна Бубнова, Інна Пугач // Вісн. Кн. палати : наук.-практ. журн. / Кн. палата України. 2011. № 12. С. 40.

¹⁸ Бубнова Т. Державний бібліографічний «Літопис журнальних статей» у системі соціальних комунікацій / Тетяна Бубнова, Неля Кузьміна, Інна Пугач // Вісн. Кн. палати : наук.-практ. журн. / Кн. палата України. 2010. № 5. С. 19.

ників та періодичних видань з питань політології у фондах ОННБ з 2000 року» включає 238 позицій, з яких понад 150 – це українські наукові видання, які продовжують надходити у фонди бібліотеки. У той же час лише 21 з них включено у Перелік Книжкової палати України для суцільного перегляду та відбору публікацій для «ЛЖС». Це означає, що інформацію з питань політології «ЛЖС» відображає лише з 15% наявних видань політологічного змісту¹⁹.

Аналогічна ситуація складається і з поважним друкованим українським реферативним журналом (УРЖ) «Джерело». Видання започатковане у 1995 р. Інститутом проблем реєстрації інформації (ІПРІ) НАН України з метою створення національної системи реферування наукових періодичних видань України. З другої половини 1998 р. розпочалося впровадження корпоративного проекту зі створення національної системи реферування української наукової літератури, основними учасниками якого стали ІПРІ (забезпечення аналітико-синтетичного опрацювання наукових періодичних і продовжуваних видань) та НБУВ (опрацювання книжкового масиву та наукових часописів за профілем діяльності – бібліотечна справа, бібліотекознавство). Нині «Джерело» є періодичним інформаційним виданням, призначеним для оперативного відображення змісту українських наукових видань із природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук та медицини. Усі чотири серії УРЖ виходять 6 разів на рік. У виданні реферуються монографії, матеріали конференцій, посібники для вузів, збірники наукових праць, серіальні (періодичні та продовжувані видання), автореферати дисертацій, препринти²⁰.

За час свого існування УРЖ пройшов шлях від видання чотирьох до двадцяти чотирьох номерів на рік. Кількість рефератів поточних номерів збільшилася з 1 до 7,1 тисячі; загальний річний обсяг видання зріс більше, ніж у 10 разів. За 20 років опрацьовано та надано реферативну інформацію про понад 500 тисяч наукових публікацій²¹. Разом з тим, аналіз шести номерів серії 3 «Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво» за 2017 р. показав, що вони разом включають 10 879 позицій із 179 назв періодичних та продовжуваних видань, показчик яких вміщено у допоміжному апараті кожного номера. Серед назв цих видань лише шість стосуються питань політології. Порівнюючи наведені дані з 3000

¹⁹ Літопис журнальних статей : держ. бібліогр. покажч. України / Кн. палата України. Київ, 1936 – .

²⁰ Джерело = Djerelo : укр. реф. журн. / Нац. акад. наук України, Ін-т проблем реєстрації інформації Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського. 1995 – . Вид. виходить у 4 серіях: Серія 1, Природничі науки; Серія 2, Техніка. Промисловість. Сільське господарство; Серія 3, Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво; Серія 4, Медицина. Медичні науки.

²¹ Зайченко Н. Український реферативний журнал «Джерело»: 20 років служіння науці / Н. Зайченко, Ю. Ейсмонт, О. Сандул // Бібл. вісн. : наук.-теорет. та практ. журн. / засн.: НАН України, Нац. б-ка України ім. В. Вернадського. Київ, 2015. № 5. С. 34–35.

назв видань наукової періодики, які отримує ОННБ, та 150 назвами видань з політології у її фондах, можна стверджувати, що УРЖ «Джерело», як і «ЛЖС», відображає лише частину публікацій з широкого репертуару наукової періодики, яка видається в Україні, зокрема з питань політології.

Колосальні обсяги публікацій у науковій періодиці, їх широке використання при підготовці різноманітних бібліографічних покажчиків і посібників, створенні електронних баз даних, без сумніву, актуалізують проблему бібліографічного опрацювання відповідно до чинних нормативних актів у цій сфері всього масиву публікацій із збірників наукових праць, вісників, науково-аналітичних часописів, наукових записок вищих навчальних закладів, різноманітних серіальних, продовжуваних і періодичних видань. Тобто йдеться про необхідність складання аналітичного бібліографічного опису, який органічно поєднує в собі дві частини: перша містить відомості про складову документа (стаття, інша публікація), друга – відомості про ідентифікуючий документ, у якому вміщено складову.

Оформлення публікацій у науковій періодиці має свої особливості, що впливають на складання аналітичного бібліографічного опису, зокрема це має місце за наявності паралельної назви статті як еквівалента основної назви іншою мовою; у разі відмінності мови статті від мови ідентифікуючого документа; за наявності кількох авторів публікації. Але найчастіше проблеми виникають при складанні другої частини аналітичного опису – відомостей про ідентифікуючий документ. Зустрічаються досить складні випадки подання вихідних даних ідентифікуючого документа, багатоманітні способи відображення серіальних періодичних видань. Бібліограф стикається з необхідністю відрізняти типові й тематичні назви продовжуваних видань, що впливає на можливість скорочення назви видання. Свої особливості має відображення відомостей, що відносяться до назви, відомостей про відповідальність; потребує також уваги відбір та спосіб подання відомостей у примітках тощо. Все вищезазначене істотно ускладнює процес формування аналітичного бібліографічного опису та суттєво впливає на його повноту та якість.

Введення в дію з 1.07.2007 р. нового національного стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» має на меті наблизити стандарти України до аналогічних міжнародних актів для спрощення обміну інформацією між бібліотеками, видавцями, книготорговельними організаціями, інформаційними службами як в Україні, так і за її межами; створити умови для інтегрування України у світовий інформаційний простір. Дотримання норм цього та інших чинних стандартів при складанні бібліографічних записів є обов'язком бібліографуючих установ, показником якості бібліографічної діяльності та

професіоналізму виконавців. Разом з тим важко не погодитися з думкою фахівців-бібліографів про те, що «засвоєння нових правил бібліографічного опису – це тривалий і доволі складний процес як для бібліографів-професіоналів, так і для науковців, а також для усіх, кому доводиться складати бібліографічні списки до власних публікацій. Не став винятком ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Деякі його нововведення позбавлені логіки, суперечать загальному задекларованому принципу, тому виникає сумнів у їх доцільності. Вочевидь, мусить пройти певний час, доки будуть затверджені нові держстандарти, підготовлені детальніші методичні розробки, що запропонують оптимальні рішення для реалізації задекларованих теоретичних настанов, відкинувши дискусійні, а іноді і недоцільні варіанти»²².

На жаль, методичних посібників з питань складання бібліографічного опису не так вже й багато. Відносно ж методичних рекомендацій щодо особливостей аналітичного опрацювання статей із наукової періодики, то цьому питанню взагалі приділяється неправомірно мало уваги.

Пропоновані методичні рекомендації підготовлені з метою допомогти бібліографам та усім іншим зацікавленим особам у складанні аналітичного опису публікацій із продовжуваних та періодичних наукових видань відповідно до положень ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», а також дати уявлення про масив сучасної наукової періодики в Україні та нагальні проблеми відображення інформації з неї. Зрозуміло, що рекомендації пропонованого посібника, як і всіх інших, не охоплюють усіх складних випадків опису, але найбільш типові, сподіваємося, нам вдалося розкрити. Приєднуємося до тези цитованого вище автора-укладача посібника Н. А. Рибчинської із Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника про те, що «жодні методичні посібники не в змозі дати поради і готові зразки бібліографічних записів на кожен окремий випадок. Тому до процесу бібліографування треба підходити творчо, беручи до уваги специфіку об'єктів бібліографічного опису, а також призначення та вид бібліографічного посібника, що укладається».

Т. Кочеткова

²² Методичний посібник з бібліографічного опису (ДСТУ ГОСТ 7.1: 2006) / [авт.-уклад. Н. А. Рибчинська ; керівник проекту Л. І. Ільницька ; відп. ред. М. М. Романюк] ; Львів. нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника. Львів, 2010. С. 4-5.

Аналітичний бібліографічний опис статей із серіальних, періодичних та продовжуваних видань

Аналітичний бібліографічний опис статей із серіальних, періодичних та продовжуваних видань здійснюють відповідно до положень розділу 7 «Аналітичний бібліографічний опис» ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Об'єктом будь-якого аналітичного бібліографічного опису, в т. ч. статті з серіального, періодичного та продовжуваного видання, є складова частина документа, для ідентифікації та пошуку якої потрібні відомості про документ, у якому вона розміщена (ідентифікуючий документ). Джерелами інформації про складову частину документа є перша, остання та інші сторінки складової частини, якщо вони містять відомості про її назву, авторів та інших осіб, які брали участь у створенні складової частини, а також зміст ідентифікуючого документа та інші сторінки, якщо вони містять відомості про складову частину (п. 7.1.8 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Аналітичний бібліографічний опис складової частини текстового документа (у т. ч. статті) здійснюють мовою тексту складової частини. В окремих випадках мова бібліографічного опису ідентифікуючого документа та складової частини можуть не співпадати (п. 7.1.9 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006). Останнє має важливе значення для аналітичного бібліографічного опису статей із серіальних, періодичних та продовжуваних видань, оскільки за сучасних умов у наукових фахових україномовних виданнях істотно збільшується кількість публікацій іноземними мовами. Слід також мати на увазі, що у випадках, коли мова складової частини в аналітичному бібліографічному описі відрізняється від мови ідентифікуючого документа, відомості в області приміток, наприклад «Бібліогр.», «Библиогр.», подають мовою ідентифікуючого документа (п. 7.1.8 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Приклади:

Зозуля О. І. Тенденції сучасного формування фінансової основи діяльності апарату Президента України // Учен. зап. Тавр. нац. ун-та ім. В. И. Вернадского. Серія «Юридические науки» : науч. журн. – 2010. – Т. 23 (62), № 1. – С. 56–62. – Библиогр.: 16 назв.

Чумак В. Г. Внедрение судебного прецедента в систему источников права в Украине / Виктория Геннадьевна Чумак // Альм. права. Правовий світогляд: людина і право / Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького : науч. фах. журн. України. – 2014. – Вип. 5 : До 65-річ-

чя Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – С. 366–369. – Бібліогр.: 6 назв.

Аналітичний бібліографічний опис складається з областей та елементів, що наводяться у певній послідовності відповідно до пунктів 7.1.10 та 5 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.

Згідно з п. 7.1.7 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 аналітичний бібліографічний опис є основним елементом аналітичного бібліографічного запису і включає такі елементи: а) відомості, що ідентифікують складову частину; б) сполучний елемент; в) відомості про ідентифікуючий документ; г) відомості про місцезнаходження складової частини у документі; д) примітки. Різні області бібліографічного опису відокремлюють крапкою і тире. Перед відомостями про документ, у якому вміщено статтю, застосовують сполучний елемент – знак дві косі риски з проміжком до і після них (//). Інші варіанти бібліографічного опису, передбачені пунктами 7.1.10, 7.1.11 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, не застосовуються.

Схематично аналітичний бібліографічний опис має такий вигляд:

Відомості про складову частину документа // Відомості про ідентифікуючий документ. – Відомості про місцезнаходження складової частини в документі. – Примітки.

Заголовок аналітичного бібліографічного опису статей із серіальних, періодичних та продовжуваних видань як елемент відомостей про складову частину документа зазвичай містить прізвище особи одного або двох авторів (значно рідше – трьох авторів і в одиничних випадках – чотирьох і більше авторів), які мають однакову ступінь відповідальності.

Опис статті одного автора здійснюють під заголовком. Якщо прізвище, ім'я та по батькові автора подається у публікації за правилами бібліографічного опису – Гуляк О. В., Грицкевич С., відомості про нього в зоні відповідальності не повторюють (п. 7.2.5.2 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006). У випадках наведення прізвища, імені та по батькові автора не за правилами бібліографічного опису – І. В. Головка, Микола Онищенко, відомості про автора подають у заголовку – за правилами бібліографічного опису та у зоні відповідальності – у відповідності до того, як вони наведені у статті.

Аналітичний бібліографічний опис статей двох і трьох авторів також створюють під заголовком – вказують прізвище лише першого автора, прізвища всіх авторів обов'язково вказують у зоні відповідальності, за косою рисою (/), відповідно до форми запису в публікації (з ініціалами, повним ім'ям, повним ім'ям та по батькові).

Якщо стаття має чотирьох і більше авторів, аналітичний бібліографічний опис створюють під назвою, а питання про кількість авторів у зоні відповідальності (за косою рискою) вирішує бібліографуюча установа. Зокрема, в ній можуть бути наведені відомості про всіх авторів, указаних у джерелі інформації. За необхідності скоротити їх кількість наводять прізвище першого автора з додаванням у квадратних дужках скорочення «та інші» [та ін.] (пункти 5.2.6.8–5.2.6.9 та 7.2.5.1 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006; ДСТУ ГОСТ 7-80: 2007 «Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання»).

Приклади:

Лісний Д. В. Переваги викладацької та наукової діяльності для кар'єри практикуючого юриста // Право і сусп-во : наук. журн. – 2013. – № 6. – С. 44–48. – Бібліогр.: 8 назв.

Волковецька С. В. Фактор російської агресії в конституційному процесі в Україні / Волковецька Світлана Василівна // Унів. наук. зап. : часоп. Івано-Франків. ун-ту права ім. Короля Данила Галицького : наук. журн. – 2014. – Вип. 10. – С. 182–187. – Бібліогр.: 9 назв.

Щедрова Г. П. Концептуалізація наукових підходів до аналізу політичного євроінтеграційного процесу / Щедрова Г. П., Тиркус Ю. С. // Політол. зап. : зб. наук. пр. / Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Сєверодонецьк, 2014. – № 2 (10). – С. 5–21. – Бібліогр.: 29 назв.

Запара С. І. Становлення інституту медіації в Україні / С. І. Запара, М. В. Виглазова, І. С. Коломієць // Часоп. Київ. ун-ту права : укр. наук.-теорет. часоп. / Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Київ. ун-т права. – 2016. – № 4. – С. 146–150. – Бібліогр.: 9 назв.

Класифікація різновидів розвантажувальних систем та жилетів для військовослужбовців / Токар Галина Миколаївна, Остапенко Наталія Валентинівна, Третякова Лариса Дмитрівна, Луцкер Тетяна Валентинівна // Теорія та практика дизайну : зб. наук. пр. / Нац. авіац. ун-т. – Київ, 2017. – Вип. № 13 : Технічна естетика. – С. 227–237. – Бібліогр.: 15 назв.

Биогеохимические механизмы формирования критических зон в Черном море в отношении загрязняющих веществ / В. Н. Егоров [и др.] // Мор. екол. журн. = Marine ecological j. = Мор. екол. журн. : науч. журн. / Нац. акад. наук Украины, Ин-т биологии юж. морей. – 2013. – Т. 12, № 4. – С. 5–26. – Библиогр.: 63 назв. – Вид. рос.

Назву статті у відомостях про складову частину документа відтворюють у тому вигляді, як її наведено у джерелі інформації. Скорочення слів та словосполучень у назві статті не застосовують (пункти 4.10.1, 5.2.4 та 7.2.1.1, 7.2.3 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Паралельну назву (назви) статті як еквівалент основної назви іншою мовою (іншими мовами або іншою графікою) подають в аналітичному бібліографічному описі за тими ж правилами, що й основну назву. За наявності у приписаному джерелі інформації декількох паралельних назв статей їх наводять у поданій у джерелі послідовності та відокремлюють одну від одної знаком рівності з проміжком в один інтервал (=). Паралельну назву, що складається із загальної та залежної назви, наводять після обох частин основної назви (пункти 5.2.4 та 7.2.3 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Приклади:

Гедікова Н. П. Державна політика у сфері вищої освіти України в контексті європейських освітніх стандартів = Государственная политика в сфере высшего образования Украины в контексте европейских образовательных стандартов = The State policy in the sphere of Ukrainian higher education in the context of European educational standards / Н. П. Гедікова // Сучасне суспільство. [Політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки] : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2016. – Вип. 1 (11). – С. 4–17. – Бібліогр.: 11 назв.

Васильєва І. В. Проблеми інтерпретації даних вуглерозвідувальних робіт на Донбасі = Проблемы интерпретации данных углеразведочных работ на Донбассе / І. В. Васильєва, В. М. Іконніков // Мінерал. ресурси України : наук. журн. / засн.: Держ. служба геології та надр України, Укр. держ. геологорозвідув. ін-т. – 2017. – № 2. – С. 14–17. – Бібліогр.: 4 назви.

Якщо паралельна назва (паралельні назви) наведена не в приписаному джерелі, наприклад, у кінці статті, разом з рефератом чи анотацією, відомості про них подають в області приміток.

Приклад:

Гук З. Ю. Семантико-функціональні параметри германізмів у художньому дискурсі Івана Франка / З. Ю. Гук // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. Івана Франка. Філологічні науки : наук. журн. – 2017. – Вип. 1 (85). – С. 31–35. – Бібліогр.: 10 назв. – Назва ст. парал. рос., англ. : с. 35.

В аналітичному бібліографічному описі статей із серіальних, періодичних та продовжуваних видань такий факультативний елемент заголовка, як загальне позначення матеріалу, що подається у квадратних дужках, наприклад [Текст],

не застосовують, оскільки в цьому конкретному інформаційному масиві переважають документи одного виду (пункти 5.2.3.8 та 7.2.2 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Відомості про ідентифікуючий документ в аналітичному бібліографічному описі статей із серіальних, періодичних та продовжуваних видань подають відповідно до п. 6.3, 7.3, 7.5 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.

За загальним правилом тематичну назву ідентифікуючого документа не скорочують. Основну назву ідентифікуючого документа скорочують, якщо це:

а) типова назва продовжуваного видання:

Приклади:

Вісн. Ун-ту ім. Альфреда Нобеля
Вчені зап. Харків. ін-ту упр.
Гуманітар. вісн. Запоріз. держ. інж. акад.
Гуманітар. вісн. / Київ. нац. лінгвіст. ун-т
Зб. наук. пр. Серія «Історія та географія» / Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди
Зб. наук. пр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України
Наук. вісн. Миколаїв. нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки
Наук. зап. Київ. ун-ту туризму, економіки і права
Наук. зап. / Львів. іст. музей
Наук. зап. Серія «Філософія» / Нац. ун-т «Острозька акад.»
Східноєвроп. іст. вісн. / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Я. Франка
Учен. зап. Тавр. нац. ун-та ім. В. И. Вернадского. Серія «Юридические науки»;

б) назва періодичного видання (журнал, газета):

Приклади:

Інформ. сусп-во;	Право і сусп-во
Корсун. часоп.;	Соціол. исслед.
Міжнар. екон. політика;	Укр. соціум
Місц. самоврядування;	Укр. тиждень
Політ. життя;	Часоп. Київ. ун-ту права

Скорочення в аналітичному бібліографічному описі здійснюють на основі положень таких базових документів, як: ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила» та ГОСТ 7.11-78 «Сокращение слов и словосочетаний на иностранных языках в библиографическом описании».

Згідно з п. 5.7.3 розділу 5.7 «Область серії» ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 основний заголовок серії наводять за правилами подання основного заголовка об'єкта бібліографічного опису відповідно до пунктів 5.2.2 та 6.3.3.1.2–6.3.3.1.3, тобто його подають без скорочення, у тому вигляді, як він наведений у джерелі інформації, в тій самій послідовності та з тими самими знаками.

Приклади основних варіантів опису серії:

1. Якщо за словом «Серія» йде граматично пов'язана з ним назва, знаки пунктуації між ними не використовують:

// Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія філологічна

// Наук. вісн. НЛТУ України. Серія економічна

// Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ. Серія юридична.

2. Після слова «Серія» ставлять двокрапку, якщо далі наводиться граматично не пов'язана з ним тематична назва серії, яка подається з великої літери. Відомості про серію, наведені не з приписаного для цієї області джерела, а також сформульовані на основі аналізу видання, беруть у квадратні дужки []:

// Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство

// Вісн. Львів. ун-ту. [Серія:] Філософсько-політологічні студії

// Вісн. Ун-ту ім. Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки

// Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Серія: Історія

// Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія.

3. Якщо у виданні назва серії подана в лапках, останні зберігаються в аналітичному бібліографічному описі, а двокрапку після слова «Серія» у таких випадках не ставлять:

// Вісн. Акад. митної служби України. Серія «Право»

// Наук. зап. Нац. ун-ту «Острозька акад.». Серія «Економіка»

// Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки»

// Стратегічні пріоритети. Серія «Економіка»; Серія «Політика»; Серія «Філософія»

// Наук. вісн. Дипломат. акад. України. Серія «Політичні науки»; Серія «Історичні науки».

4. За наявності цифрової нумерації серії та її тематичної назви номер вказують після слова «Серія», а потім через кому, з великої літери – тематичну назву:

// Вестн. Моск. ун-та. Серія 12, Политические науки

// Наук. часоп. Серія 22, Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін

// Вестн. Моск. ун-та. Серія 18, Социология и политология.

5. Якщо відомості про серійність видання у приписаній для цього та в інших областях джерела інформації відсутні, тематичну назву джерела, яка фактично є назвою серії, подають після назви видання, через крапку:

// Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. Івана Франка. Філологічні науки

// Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Міжнародні відносини

// Наук. вісн. Чернів. ун-ту. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини

// Сучасне суспільство. [Політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки].

Загальне позначення матеріалу для ідентифікуючого документа, як і для складової частини, в аналітичному бібліографічному описі не вказують.

Паралельну назву (назви) ідентифікуючого документа як еквівалент основної назви видання іншою мовою (іншими мовами або іншою графікою) подають в аналітичному бібліографічному описі за тими ж правилами, що й основну назву, якщо вона є у приписаному джерелі інформації. Якщо паралельна назва наведена не в приписаному джерелі, вона або відомості про неї вказують в області приміток або не вказують взагалі. За наявності у приписаному джерелі інформації декількох паралельних назв їх наводять у зазначеній в джерелі послідовності та відокремлюють одну від одної знаком рівності з проміжком в один інтервал (=). Паралельну назву, що складається із загальної та залежної назви, наводять після обох частин основної назви (пункти 5.2.4 та 6.3.3.1.5 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Приклади:

// Економічний дискурс = The economic discourse

// Організаційна психологія. Економічна психологія = Organizational psychology. Economic psychology

// Освітологія = Oświecenie

// Вісн. Львів. ун-ту. Філософсько-політологічні студії = Visnyk of the Lviv Univ. Philosophical political studies

// Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. Івана Франка. Педагогічні науки = Zhytomyr Ivan Franko State Univ. j. Pedagogical sciences

// Соціум. Документ. Комунікація. Серія «Історичні науки. = Социум. Документ. Коммуникация. Серия «Исторические науки» = Society. Document. Communication. A series of «Historical science»

// Питання німецької історії = Вопросы германской истории = Fragen zur deutschen Geschichte = Questions of German history

// Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія = Библиотековедение. Документоведение. Информология = Library Science. Record studies. Informology

// Англїстика та американїстика = Англистика и американистика = Anglistics and Americanistics.

Відомості, що відносяться до назви та є характеристикою виду видання, або визначають читацьку адресу, або уточнюють нечітко висловлену назву, або дозволяють ідентифікувати документ з типовою назвою, подають в аналітичному бібліографічному описі після назви, назви серії у серійному документі та паралельної назви через двокрапку з проміжком в один інтервал (:) (пункти 5.2.5 та 7.3.5 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006). Паралельні назви таких відомостей в аналітичному бібліографічному описі не наводять. Якщо відомості, що характеризують вид видання, складаються з одного слова (часопис, альманах, журнал), їх наводять повністю, в інших випадках застосовують скорочення за встановленими правилами.

Приклади:

: громад.-політ. вид.;	: наук. щорічник
: міжвуз. зб. наук. пр.;	: щорічник
: зб. наук. ст.;	: наук.-просвіт. правн. журн.
: інформ.-аналіт. журн.;	: наук.-виробн. вид.
: інформ. бюл.;	: обществ.-полит. журн.
: міжнар. наук.-практ. журн.;	: сб. науч. тр.
: наук. журн.;	: наук.-метод. журн.
: наук.-попул. вид.;	: шокв. наук. журн.
: наук.-практ. журн.;	: часопис
: альманах;	: наук. часоп.
: часопис : альманах : пер. з пол.	

В описі ідентифікуючого документа обов'язково наводять перші відомості про відповідальність – за однією косою рисою з проміжком в один інтервал (/). Відомості про відповідальність, що включають найменування головної організації та її підрозділів чи підпорядкованої їй організації, записують у тому

вигляді та послідовності, як вони наведені у приписаному джерелі інформації, та відокремлюють комою. В аналітичному бібліографічному описі можуть бути подані відомості про всі організації, вказані в джерелі інформації. За необхідності скоротити їх кількість, наводять відомості про першу організацію, додаючи скорочення «та ін.». Якщо відомості про відповідальність наведені не з приписаного джерела, їх подають у квадратних дужках (пункти 5.2.6 та 7.3.6 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006). Відомості про відповідальність подають зі скороченнями за встановленими правилами.

Приклади:

- / Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського**
- / Київ. ун-т ринк. відносин, Міжнар. ун-т фінансів**
- / Нац. ун-т «Львів. політехніка», Ін-т дистанц. навчання**
- / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр.**
- / Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка**
- / Нац. акад. наук України, Ін-т світової економіки та міжнар. відносин, Київ. міжнар. ун-т**
- / Ін-т законодавства Верховної Ради України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр., Сівер. центр післядиплом. освіти, Сівер. ін-т регіон. дослідж.**
- / Київ. славіст. ун-т, Рівн. ін-т слов'янознавства, Рівн. держ. гуманітар. ун-т**
- / Рада нац. безпеки і оборони України, Нац. ін-т проблем міжнар. безпеки, Нац. ін-т стратег. дослідж.**
- / Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса, Укр. акад. політ. наук, Укр. центр політ. менеджменту, Асоц. політ. наук України, Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили**
- / М-во закордон. справ України, Дипломат. акад. при М-ві закордон. справ України, Ген. дирекція Київ. міськради з обслуговування інозем. представництв, іст. клуб «Планета»**
- / Нац. акад. наук України, Ін-т народознавства, Ін-т українознавства ім. Івана Крип'якевича, Нац. ун-т «Львів. політехніка»**

/ Н.-д. ін-т інформатики і права [та ін.]

/ [Нац. гірн. ун-т]

/ [Ун-т «Україна», Всеукр. асоц. політ. наук].

В описі ідентифікуючого документа в області вихідних даних для серіальних та продовжуваних видань наводять місце та рік видання, інші відомості опускають. Якщо документ, у якому вміщена складова частина, є періодичним виданням (журнал чи газета), то місце його публікації не вказують, за винятком випадків, коли це потрібно для ідентифікації документа. Місце публікації серіальних та продовжуваних видань в Україні наводять повністю, для російських та іноземних видань користуються нормами таких документів: ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила» та ГОСТ 7.11-78 «Сокращение слов и словосочетаний на иностранных языках в библиографическом описании».

За наявності кількох місць видання їх відокремлюють одне від одного крапкою з комою з проміжком в один інтервал (;). Якщо відомості про місце видання ідентифікуючого документа в аналітичному бібліографічному описі наведені не в приписаному джерелі, їх подають у квадратних дужках [Чернігів]. У разі неможливості встановити місце видання, наводять аббревіатуру «Б. м.» у квадратних дужках.

Якщо у приписаному джерелі інформації рік видання ідентифікуючого документа не вказаний (зазвичай міститься на титульній сторінці або на її звороті), можна вказати рік, наведений у знаку охорони авторського права (копірайті), чи рік виготовлення (друкування). Інформація про рік видання має бути вказана обов'язково, позначення [б. р.] – «без року» в описі не застосовують. Якщо точна інформація про рік видання відсутня й встановити її неможливо, наводять приблизно встановлену дату чи дату, запозичену з інших джерел, вона подається у квадратних дужках разом зі знаком питання або дефісом, наприклад: [2005?] або [191–] (пункти 5.5.5 та 7.3.9–7.3.10 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Приклади:

// Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : наук. вісн. : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т, ВГО Укр. акад. наук. – Київ, 2017

// Грані : наук.-теорет. і громад.-політ. альм. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр., Центр соц.-політ. дослідж. – Дніпропетровськ, 2016

// Геополітика України: історія і сучасність = Geopolitics of Ukraine: history and modern times : зб. наук. пр. / ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», Навч.-наук. ін-т євроінтеграц. дослідж. – Ужгород, 2016

// Наук. вісн. Миколаїв. нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського : зб. наук. пр. / Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2017

// Гуманітар. вісн. Серія: Історичні науки : [всеукр. зб. наук. пр.]. – Черкаси, 2016

// Вісн. громад. рад : [інформ. бюл.] / Секретаріат Каб. Міністрів України, Департамент інформації та комунікації з громадськістю. – 2003

// Політика: історія і сучасність : зб. наук. пр. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Миколаїв. навч.-наук. ін-т. – Миколаїв ; Одеса, 2016

// Емінако = [Емінак] : наук. щоквартальник / Нац. акад. наук України, Ін-т археології, Н.-д. центр «Лукомор'є». – Київ ; Миколаїв, 2017

// Studia Politologica Ucraino-Polona : щоріч. журн. з політ. наук / Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Пол. акад. наук і мистецтв, Пол. наук. т-во у Житомирі. – 2016

// Часоп. ПАРЛАМЕНТ. – 2017

// Чорномор. безпека = The Black sea security. – 2014

// Упр. сучас. містом. – 2015

// Губернатор. – Київ, 2001

// Губернатор. – Воронеж, 2010

// Квантовая электроника. – Киев, 1987

// Квантовая электроника. – М., 1987

Відомості про місцезнаходження складової частини в ідентифікуючому документі, як правило, позначають наскрізною пагінацією за формою «від і до». Пагінації передуює скорочене позначення слова сторінка («С.»), яке наводиться мовою вихідних даних. Між першою та останньою сторінками ставиться знак тире (–). Якщо складова частина опублікована на нумерованих сторінках, їх слід порахувати й подати у квадратних дужках. Сторінки вказують арабськими чи римськими цифрами, у залежності від того, яка пагінація наведена в доку-

менті. Якщо пагінацій кілька, вони відокремлюються одна від одної комою (п. 7.4 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Приклади:

**С. 15-19;
С. [4-18];**

**Р. 15-23
С. III-XVI, 3-12.**

Особливості опису окремих видів ідентифікуючих документів

Відповідно до п. 7.5.1 розділу 7.5 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, якщо складова частина аналітичного бібліографічного опису вміщена у томі, випуску багатотомного видання, то області й елементи ідентифікуючого документа наводять за п. 6.2 вказаного нормативного акту. Винятком є елементи опису, для яких визначено особливу послідовність, а саме: місце видання; дата видання; позначення тому, випуску, номера (Т., Вип., №) та його порядковий номер; власний заголовок тому, випуску, номера (факультативний елемент); сторінки, на яких вміщена складова частина.

Якщо том включає більш дрібні ділення, їх наводять через кому у тій послідовності, як вони зазначені у джерелі. Здвоєний номер тому чи випуску наводять через косу риску. Якщо у виданні наведено наскрізну нумерацію поряд з номером окремого випуску, тому, то її подають у круглих дужках, наприклад: Вип. 4 (18); Т. 24 (63), № 1; № 5 (24).

Згідно з п. 4.11.4 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 числівники в бібліографічному описі зазвичай наводять у тому вигляді, як вони подані у джерелі інформації, тобто римськими чи арабськими цифрами, або у словесній формі, з урахуванням положень п. 4.11.4.1, а саме: числівники у словесній формі та римські цифри замінюють арабськими цифрами при позначенні у т. ч. порядкових номерів видання, року видання, номерів (випусків) багатотомного документа, серіального чи іншого продовжуваного видання.

Приклади:

У джерелі:

**Спеціальний випуск № 1;
№ 58 (спецвипуск);
№ 58 (спецвипуск) додаток;
Т. 15, вып. 4;
Вип. 23, ч. 1;
Число 25, вип. 9;
Т. 11, вип. 5 (14), № 7/2;
№ 2-3 (75);**

В описі:

**Спец. вип. № 1
№ 58 (спецвип.)
№ 58 (спецвип.) : дод.
Т. 15, вып. 4
Вип. 23, ч. 1
Число 25, вип. 9
Т. 11, вип. 5 (14), № 7/2
№ 2/3 (75)**

№ 3, июль-сентябрь
Вип. 4 (56)
Т. XI, вип. 2;
Вип. XV-XVII;
Вип. 71–72, ч. I, II, III;
Vol. 18, N. 9;

№ 3 (июль-сент.)
Вип. 4 (56)
Т. 11, вип. 2
Вип. 15/17
Вип. 71/72, ч. 1, 2, 3
Vol. 18, N. 9.

Власну назву тому чи випуску наводять після знака «двокрапка» (:) з великої літери, а також у лапках (« »), якщо останні мають місце у джерелі інформації.

Приклади:

// Медіафорум : аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент : зб. наук. пр. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, ф-т історії, політології та міжнар. відносин. – Чернівці, 2011. – Вип.1 : «Міжнародний інформаційний дискурс: аналітичні оцінки та практика»

// Наук. вісн. Дипломат. акад. України. Серія «Історичні науки» / М-во закордон. справ України, Дипломат. акад. України. – Київ, 2016. – Вип. 23, ч. 1 : «Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід»

// Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Житомир, 2017. – Т. 11 : Психологія особистості. Психологічна допомога особистості, вип. 16

// Зб. наук. пр. Дон. держ. ун-ту упр. Серія «Державне управління». – Маріуполь, 2017. – Т.18, вип. 300 : Сучасні проблеми державного управління в умовах системних змін

// Молода нація : альманах. – Київ, 2005. – Спецвип. : Помаранчева революція

// Вісн. економіки трансп. і пром-сті : зб. наук.-практ. ст. / Укр. держ. ун-т залізн. трансп. – Харків, 2017. – № 58 (спецвип.) : дод.

Згідно з п. 7.5.2 розділу 7.5 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, якщо складова частина вміщена в тому, номері або випуску серіального видання, то області й елементи ідентифікуючого документа наводять за правилами п. 6.3 вказаного нормативного документа, за винятком елементів опису, для яких визначена особлива послідовність, а саме: дата видання, позначення тому, випуску, номера та його порядковий номер; число та місяць (для газет та інших документів, які виходять не рідше, ніж один раз на тиждень); власна назва тому, випуску, номера (фа-

культативний елемент); сторінки, на яких розміщена складова частина (крім газет обсягом вісім та менше сторінок).

Якщо складова частина вміщена у двох і більше томах (випусках, номерах) багатотомного чи серіального документа, то відомості про її місцезнаходження у кожному з томів (випусків, номерів) відділяють крапкою з комою (;) (п. 7.5.4 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

У разі створення аналітичного бібліографічного опису статті, яка подається частинами в кількох номерах (випусках) періодичного чи продовжуваного видання, і кількість таких частин заздалегідь не відома, в області приміток зазначають: «Продовж. (Закінч.) в наступ. номері (випуску) або наступних номерах (випусках)»; «Продовж. Закінч.). Поч. у ...» й наводять номер(и), випуск(и) видання, в якому було надруковано попередні або наступні частини цієї статті (п. 5.1.11.1 ДСТУ 7152).

Приклади:

Лапшин С. А. Характеристика політичних поглядів Б. Хмельницького та особливості їх формування / С. А. Лапшин // Наук. зап. Серія: Історія / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2017. – Вип. 25. – С. 25–29. – Бібліогр.: 8 назв.

Голуб О. О. Причини демографічної кризи в Україні та шляхи її подолання / О. О. Голуб // Гуманітар. вісн. Серія: Історичні науки : [всеукр. зб. наук. пр.]. – Черкаси, 2016. – Число 25, вип. 9. – С. 98–106. – Бібліогр.: 12 назв.

Арабаджи Ю. І. Проблеми та перспективи українсько-російських взаємовідносин на сучасному етапі / Ю. І. Арабаджи // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія : наук. журн. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – 2013. – № 9/2, т. 21, вип. 23(1). – С. 70–77. – Бібліогр.: 35 назв.

Ємельянов В. М. Нормативно-правові засади забезпечення участі громадськості у процесі формування та реалізації державної політики в Україні / Ємельянов В. М., Малахов А. А. // Наук. пр. Серія «Державне управління» : наук.-метод. журн. / Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилян. акад.». – 2011. – Вип. 145, т. 157. – С. 46–50. – Бібліогр.: 21 назва.

Полисаєв О. П. Соціальні інститути перехідних суспільств: специфіка трансформаційних процесів // Наук. зап. НаУКМА. Серія «Політичні науки» / Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». – Київ, 2016. – Т. 186. – С. 30–37. – Бібліогр.: 2 назви.

Єгорова Ю. М. Концепт історичної правди в романі В. Шкляра «Чорний ворон» // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. пр. / Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Бердянськ, 2013. – Вип. 27, ч. 2. – С. 482–487. – Бібліогр.: 4 назви.

Кравченко С. І. Рівень політичної компетентності та ненормативні форми політичної участі // Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Житомир, 2017. – Т. 11 : Психологія особистості. Психологічна допомога особистості, вип. 16. – С. 66–75. – Бібліогр.: 8 назв.

Дмитрук Б. Народний рух України у боротьбі за здобуття незалежності України / Богдан Дмитрук // Історичні студії Східноукраїнського національного університету імені Лесі Українки / Східноукр. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2015. – Вип. 13/14. – С. 108–112. – Бібліогр.: 17 назв.

Буглай Н. Формування позитивного іміджу Польщі на міжнародній арені / Наталія Буглай // Наук. вісн. Миколаїв. нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки : зб. наук. пр. – Миколаїв, 2016. – № 2 (42), (листоп.). – С. 94–97. – Бібліогр.: 12 назв.

Кедун І. С. Археологічні дослідження поселення Магерки I в м. Ніжин / І. С. Кедун, О. Г. Пархоменко // Археологія і давня історія України. Серія: Археологія: дослідження, експерименти, реконструкції : [зб. наук. пр.]. – Київ, 2017. – Вип. 1 (22). – С. 159–162. – Бібліогр.: 14 назв.

Панченко Е. И. Семантико-стилистические особенности нового жанра иронической поэзии / Е. И. Панченко // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Серія: Мовознавство : наук. журн. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – 2015. – № 11, т. 23, вип. 21 (1). – С. 36–40. – Бібліогр.: 9 назв.

Баймуратов М. До питання про вибір національної моделі місцевого самоврядування / Михайло Баймуратов // Публічне право : наук.-практ. юрид. журн. / Всеукр. громад. орг. «Майбутнє країни», Ужгород. нац. ун-т. – 2015. – № 4 (20). – С. 70–75. – Бібліогр.: 3 назви. – Початок у № 3 (20).

Баймуратов М. До питання про вибір національної моделі місцевого самоврядування : (друга частина) / Михайло Баймуратов // Публічне право : наук.-практ. юрид. журн. / Всеукр. громад. орг. «Майбутнє країни»,

Ужгород. нац. ун-т. – 2015. – № 3 (19). – С. 57–65. – Бібліогр.: 5 назв. – Закінч. у наступ. номері.

Баймуратов М. До питання про вибір національної моделі місцевого самоврядування / Михайло Баймуратов // Публічне право : наук.-практ. юрид. журн. / Всеукр. громад. орг. «Майбутнє країни», Ужгород. нац. ун-т. – 2015. – № 3 (19). – С. 57–65; № 4 (20). – С. 70–75.

Осадчий Ю. Г. Мазепа: истинное, надуманное, ложное // Сум. старовина : всеукр. наук. іст. журн. / Сум. держ. ун-т, Черніг. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – 2016. – № 41/42. – С. 121–148. – Бібліогр.: 73 назви; № 43/44. – С. 123–144. – Бібліогр.: 64 назви; № 45. – С. 105–138. – Бібліогр.: 62 назви; № 46. – С. 137–154; № 47. – С. 95–125; № 48. – С. 108–126; № 49. – С. 103–124; № 50. – С. 87–103.

Примітки в аналітичному бібліографічному описі наводять за правилами п. 5.8 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. В області приміток подають додаткову інформацію про об'єкт опису, яка не була наведена в інших елементах аналітичного опису, але є важливою для пошуку, ідентифікації чи використання документального носія. Кожній примітці передують знаки крапка і тире з проміжком в один інтервал між ними (. –). Відомості в області приміток можуть бути запозичені з різних джерел, при цьому їх подають без квадратних дужок. Область приміток в цілому є факультативною, а текст приміток не регламентується.

Послідовність наведення приміток зазвичай відповідає послідовності областей та елементів опису, до яких примітки відносяться, однак за необхідності першою може бути наведена найбільш значуща примітка. Так, для серіального документа першою може бути наведена примітка про його періодичність чи історію існування – перерви у виданні, поновлення, зміна назви, припинення. Після цього наводять примітки загального характеру, що стосуються об'єкта опису в цілому. Примітки загального характеру можуть розкривати зміст об'єкта опису, що є збірником творів, інформувати про наявність додатків, бібліографічних списків та інших компонентів довідкового апарата, які представлені в об'єкті опису, та інших відомостей.

Найчастіше в аналітичному бібліографічному описі в області приміток подається інформація про наявність бібліографічних списків літератури. При цьому можуть бути використані принаймні три способи відображення цієї інформації, а саме:

1) Бібліогр.: с. 51–52.

Цей варіант подає лише сторінки, на яких вміщено бібліографічний список, але не інформує про кількість включених у список видань, хоча саме це є найважливішим для користувачів.

2) Бібліогр.: с. 28–29 (25 назв).

Це є найінформативніший для користувачів варіант, адже вказано не лише сторінки, на яких розміщено бібліографічний список, а й кількість назв у ньому. Його доцільно використовувати, наприклад, для аналітичного опису окремих глав чи розділів монографій, оскільки бібліографічні списки у таких виданнях можуть подаватись як у кінці глави (розділу), так і в кінці видання в цілому.

3) Бібліогр.: 16 назв.

Цей варіант можна визначити як середній за інформативністю, оскільки вказується тільки кількість назв у списку. Для аналітичного опису статей із наукової періодики він є цілком достатнім, оскільки відомо, що бібліографічний список літератури подають виключно в кінці статті, тобто він зазвичай займає одну чи дві останні сторінки статті.

В окремих серіальних виданнях трапляються випадки складного оформлення титульного аркуша, відомості про це також відображають у примітках, наприклад:

Биогeoхимические механизмы формирования критических зон в Черном море в отношении загрязняющих веществ / В. Н. Егоров [и др.] // Мор. екол. журн. = Marine ecological j. = Мор. екол. журн. : науч. журн. / Нац. акад. наук Украины, Ин-т биологии юж. морей. – 2013. – Т. 12, № 4. – С. 5–26. – Библиогр.: 63 назв. – Вид. рос.

Аналітичний бібліографічний опис рецензій та рефератів

Бібліографічний опис рецензій та рефератів здійснюється відповідно до п. 7.7 ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.

Відомості про документ, що рецензується (реферується), наводять у примітках після слів «Рец. на кн.». Автор рецензованої книги подається лише у зоні відповідальності.

Якщо бібліографічний опис рецензованого видання, представлений у рецензії, є неповним, мають місце неточності у відображенні окремих його елементів або такий опис взагалі відсутній, необхідно встановити всі елементи такого опису та навести його у примітці, наприклад:

Зайчук О. Сучасний аналіз проблем конституційного права України / Олег Зайчук, Наталя Оніщенко // Публічне право = Public law : наук.-

практ. юрид. журн. / засн.: Ужгород. нац. ун-т, Всеукр. громад. орг. «Майбутнє країни». – 2015. – № 1 (17). – С. 289–291. – Рец. на кн.: Записки конституціоналіста: досвід теоретичного осмислення конституційних проблем / А. О. Селіванов. – Київ : Логос, 2013. – 169 с.; Наукові погляди на сучасні конституційні процеси: про Конституцію, про державу, про права і свободи людини, про правосуддя / А. О. Селіванов. – Київ : Логос, 2014. – 129 с.; Реалії конституційного права України / А. О. Селіванов. – Київ : Логос, 2015. – 89 с.

У наведеному прикладі у відповідному джерелі як рецензоване було вказане лише одне видання: Селіванов А. Записки конституціоналіста. Наукові погляди на сучасні конституційні процеси. Реалії конституційного права. – Київ : Логос, 2014. Це, як видно з правильно оформленої примітки, не відповідає дійсності.

У випадках складання бібліографічного опису на кілька рецензованих видань наводять опис кожного з них, відокремлюючи одне від одного знаком крапка з комою (;).

Якщо рецензія або реферат не мають назви, то як назву у квадратних дужках наводять слова «Рецензія», «Реферат» або їх еквіваленти іншими мовами.

Приклади опису рецензій:

Мяловицька Н. А. Комплексне дослідження проблеми суверенітету в конституційному праві / Н. А. Мяловицька // Часоп. Київ. ун-ту права : укр. наук.-теорет. часоп. / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2013. – № 4. – С. 422–423. – Рец. на кн.: Суверенітет: проблеми теорії і практики (конституційно-правовий аспект) : монографія / І. А. Куян. – Київ : ВЦ «Академія», 2013. – 560 с.

Кіндюк Б. В. Нові підходи до проблематики утворення й занепаду Радянської держави / Кіндюк Борис Володимирович // Унів. наук. зап. : часоп. Івано-Франків. ун-ту права ім. Короля Данила Галицького : наук. журн. – 2014. – Вип. 10. – С. 219–221. – Рец. на кн.: Історико-правова характеристика створення і ліквідації СРСР : монографія / В. Б. Скоморовський. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 410 с.

Грещук В. Словотвірна спроможність українських похідних дієслів / Василь Грещук // Українознавчі студії : наук.-теорет. журн. / Ін-т українознавства при Прикарпат. нац. ун-ті ім. Василя Стефаника. – 2016–2017. – [Вип. 17/18]. – С. 213–217. – Рец. на кн.: Словотвірна парадигматика похідних дієслів в українській мові : [монографія] / О. П. Кушлик. – Дрогобич : Коло, 2015. – 384 с.

Ostapovych O. [Review] / Oleg Ostapovych // Українознавчі студії : наук.-теорет. журн. / Ін-т українознавства при Прикарпат. нац. ун-ті ім. Василя Стефаника. – 2016–2017. – [Вип. 17/18]. – С. 218-220. – Rev. op.: Comparative Typological Studies: Ukrainian on the Background of Related Languages / Kononenko V. I. – Kyev ; Ivano-Frankivsk ; Warsaw, 2015. – 316 p.

Змерзлый Б. В. Рецензия на монографическое исследование Пашени В. Н. «Крымская область в советский период: 1945–1964 гг.» // Уч. зап. Тавр. ун-та им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки» : науч. журн. – 2011. – Т. 24 (63), № 1. – С. 367–373. – Рец. на кн.: Крымская область в советский период: 1945-1964 гг. : [монография] / В. Н. Пашеня. – Симферополь : ДИАЙПИ, 2011. – 420 с.

Гон М. М. Волевиявлення громадян: регіональний фокус на тлі національного // Панорама політол. студій : наук. вісн. РДГУ / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, іст.-соціол. ф-т, каф. політ. наук. – Рівне, 2016. – Вип. 14. – С. 279–280. – Рец. на кн.: Електоральні процеси на Закарпатті у контексті загальнонаціональних виборів : монографія / Юрій Остапець ; Держ. ВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», каф. політології і держ. упр., НДІ політ. регіоналістики. – Ужгород : Ліра, 2016. – 410 с.

Фролова О. Г. Рецензія на монографію Трофімова С. А. «Правове регулювання антитерористичної діяльності в Україні» // Учен. зап. Тавр. нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки» / Тавр. нац. ун-т им. В. И. Вернадского : науч. журн. – Симферополь, 2012. – Т. 25 (64), № 1. – С. 371–373. – Рец. на кн.: Правове регулювання антитерористичної діяльності в Україні : монографія / Трофімов С. А. ; Нац. ун-т «Юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого». – Харків : Право, 2012. – 239 с.

Аналітичний бібліографічний опис публікацій за матеріалами наукових конференцій, семінарів, засідань «круглих столів» та інших заходів

Як вже було зазначено, частина наукових продовжуваних і періодичних видань України розміщує на своїх сторінках матеріали наукових, науково-практичних конференцій, семінарів, засідань «круглих столів» та інших наукових заходів. Зважаючи на те, що виступи на таких заходах є важливим інформаційним ресурсом, а інформацію про їх проведення та публікацію виступів учасників у науковій періодиці відшукати досить складно, вважаємо за потрібне підкреслити необхідність відображати повідомлення про проведений захід в аналітичному описі таких матеріалів. При цьому слід звертати увагу на те, що

зв'язок статті з виступом на науковому заході у вихідних даних наукового періодичного чи продовжуваного видання може відображатися по-різному. Зазвичай відомості про те, що у певному випуску (номері, томі) наукового періодичного чи продовжуваного видання публікуються матеріали конференції чи засідання «круглого столу», подаються на його титульному аркуші; інколи про це повідомляється в анотації, у змісті та ін. Аналогічним чином можуть подаватися відомості про місце і час проведення заходу. Про особливості відображення цих відомостей в аналітичному бібліографічному описі свідчать такі приклади:

Попков В. В. Доктрина «открытого общества» в контексте глобализационных процессов начала XXI века / В. В. Попков, Аль-Кузаи Джабер Сакран // Наук. вісн. / Одес. нац. екон. ун-т, Всеукр. асоціація молодих науковців. – Одеса, 2012. – № 23, т. I : Матеріали «Круглого столу» на тему «Глобалізація: сутність, форми, концептуальні розробки та підходи», Одеса, 25 жовт. 2012 р. – С. 4–14.

Лінник Ю. Формування української ідентичності – виклики часу / Юрій Лінник // Наук. зап. Нац. ун-ту «Остроз. акад.». Серія «Культурологія». – Острог, 2018. – Вип. 19 : Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур : матеріали XI міжнар. наук. конф. (Острог, 18-19 трав. 2018 р.). – С. 3–6.

Гриценко А. А. Валютна політика: рефлексійний взаємозв'язок з економікою та грошово-кредитною сферою // Наук. пр. НДФІ : наук. зб. / Держ. навч.-наук. установа «Акад. фінанс. упр.», Н.-д. фінанс. ін-т. – Київ, 2018. – Вип. 2 : [матеріали наук.-практ. конф. «Формування сучасної валютної політики України»]. – С. 6–13.

Грубінко А. В. Система євроатлантичної безпеки в умовах сучасного загострення військово-політичного протистояння на Сході Європи / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин // Актуальні проблеми міжнародних відносин = Actual problems of international relations : зб. наук. пр., присвяч. 180-й річниці Київ. ун-ту та 70-річчю Ін-ту міжнар. відносин. – Київ, 2014. – Вип. 122, ч. I : [матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми міжнародних відносин», Київ, 16 жовт. 2014 р.]. – С. 4–11.

Барабаш В. А. Формування громадянської активності студентів у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін / Барабаш В. А., Глебова Л. В. // Соціум. Документ. Комунікація. Серія «Історичні науки» : зб. наук. ст. / Держ. вищ. навч. закл. «Переяслав-Хмельн. держ. пед. ун-т

ім. Григорія Сковороди. – Переяслав-Хмельницький, 2018. – Вип. 5 (спец-вип.) : [матеріали I Міжнар. дистанц. наук.-метод. конф. «Передові технології реалізації освітніх ініціатив», Переяслав-Хмельницький, 5 лют. 2018 р.]. – С. 19–36.

Мальська М. Теоретичні засади розвитку готельного господарства за сучасних умов ринкового господарювання / Марта Мальська, Ірина Жук, Вікторія Кізима // Вісн. Львів. ун-ту = Visnyk of the Lviv University. Серія міжнародні відносини : зб. наук. пр. – Львів, 2016. – Вип. 40 : [матеріали X Міжнар. наук. конф. «Географія, економіка і туризм»]. – С. 127–137.

Список використаних джерел

1. ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види : терміни та визначення понять. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 38 с. – Набрав чинності 01.07.2016 р.
2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою : загальні вимоги та правила. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – 15 с. – Набрав чинності 01.01.2014 р.
3. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. – Київ : Держспоживстандарт України, 2010. – 14 с. – Набрав чинності 18.02.2010 р.
4. ДСТУ 7448:2013. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – 41 с. – Набрав чинності 29.11.2013 р.
5. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис : загальні вимоги та правила складання. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. – Набрав чинності 01.07.2007 р.
6. ГОСТ 7.11-78. Сокращение слов и словосочетаний на иностранных языках в библиографическом описании. – Москва : ИПК Изд-во стандартов, 2002. – 96 с. – Прийнятий 10.08.1978 ; набрав чинності 01.07.1979 р.
7. ГОСТ 7.80-2000. Библиографическая запись. Заголовок : общие требования и правила составления. – Минск : Изд-во стандартов, 2001. – 8 с. – Прийнятий 06.10.2000 р.; набрав чинності 01.07.2001 р.
8. ГОСТ Р 7.0.12-2011. Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на русском языке : общие требования и правила. – Москва : ФГУП «Стандартинформ», 2012. – 24 с. – Набрав чинності 01.09.2012 р.
9. Перелік наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (відповідно до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом МОН України від 15 січня 2018 року № 32) : затв. наказами Міністерства освіти і науки України від 24.05.2018 р. № 527 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: aphd.ua/onovlenyi-perelic-naukovykh-fakhovykh-vydan-ukrany-stanom-na-18062018
10. Порядок формування Переліку наукових фахових видань України : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 15.01.2008 р. № 32 // Офіц. вісн. України. – 2018. – № 20. – С. 155–159 (Ст. 677).

11. Біобібліографічні (персональні) посібники, видані в Україні (1884-2016) : покажч. бібліогр. посіб. : у 2 ч. / Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого ; уклад. О. Кордюкова ; наук. ред. В. Кононенко. – Київ : [б. в.], 2017. – (Серія «Бібліографічні посібники у фондах Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого» ; вип. 1). – 2 ч.

12. Бубнова Т. Державний бібліографічний «Літопис журнальних статей» у системі соціальних комунікацій / Тетяна Бубнова, Неля Кузьміна, Інна Пугач // Вісн. Кн. палати : наук.-практ. журн. – 2010. – № 5. – С. 19–23.

13. Бубнова Т. «Літопис журнальних статей» як джерело бібліографічної інформації про публікації з періодичних і продовжуваних видань / Тетяна Бубнова, Інна Пугач // Вісн. Кн. палати : наук.-практ. журн. – 2011. – № 12. – С. 40–46.

14. Васишин Д. В. Рекомендації зі складання й оформлення списку використаних джерел і літератури : навч.-метод. рек. / Д. В. Васишин, О. М. Васишин. – Львів : Укр. акад. друкарства, 2008. – 169 с.

15. Вітчизняні ресурси біографічної та біобібліографічної інформації: проблеми формування й використання / [В. І. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2016. – 269 с.

16. Все украинские журналы в Scopus и Web of Science [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openscience.in.ua-journals>

17. Джерело = Djereło : укр. реф. журн. / Нац. акад. наук України, Ін-т проблем реєстрації інформації Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – 1995 – . – Вид. виходить у 4 серіях: Серія 1, Природничі науки; Серія 2, Техніка. Промисловість. Сільське господарство; Серія 3, Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво; Серія 4, Медицина. Медичні науки.

18. Ділове досьє директора ЦБС. Вип. 2 / упоряд. Т. Л. Сватула ; відп. ред. Л. І. Зелена ; Обл. універс. наук. б-ка ім. Олесья Гончара. – Херсон : ОУНБ ім. О. М. Гончара, 2007. – 125 с.

19. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» : метод. рек. з впровадж. / уклад.: Галевич О. К., Штогрин І. М. – Львів : [б. в.], 2008. – 20 с.

20. Женченко М. І. Складання та оформлення бібліографічних записів у списках джерел до наукових робіт : навч.-метод. посіб. / Марина Женченко ; Київ нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. – 5-те вид., змін. і допов. – Київ : Жнець, 2015. – 63 с.

21. Загальні вимоги та правила складання бібліографічного опису документа / Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, Наук. б-ка ; уклад.: Н. М. Лебідь

[та ін.] ; наук. ред. Н. Ю. Силка. – 2-ге вид., випр. та допов. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. – 112 с.

22. Зайченко Н. Український реферативний журнал «Джерело»: 20 років служіння науці / Н. Зайченко, Ю. Ейсмонт, О. Сандул // Бібл. вісн. : наук.-теорет. та практ. журн. / засн.: НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – 2015. – № 5. – С. 34–35.

23. Карпенко О. О. Аналітико-синтетична переробка документної інформації: бібліографічний опис : навч. посіб. / О. О. Карпенко ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т». – Харків : ХАУ, 2009. – 70 с.

24. Каталог-путівник наукових збірників та періодичних видань з питань політології у фондах ОННБ з 2000 року / упоряд. і авт. вступ. ст. Т. В. Кочеткова ; наук. ред. В. В. Попков ; ред. М. Л. Десенко ; ОННБ. – Одеса, 2017. – 374 с.

25. Кононенко В. Персональна бібліографія – складова частина науково-бібліографічної діяльності Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого / Валентина Кононенко, Оксана Кордюкова // Вісн. Кн. палати : наук.-практ. журн. – 2018. – № 2. – С. 29–31.

26. Літопис журнальних статей : держ. бібліогр. покажч. України / Кн. палата України. – Київ, 1936 – .

27. Метабібліографія України (2013) : покажч. бібліогр. посіб. / упоряд. О. М. Кордюкова ; наук. ред. В. О. Кононенко ; Нац. парлам. б-ка України. – Київ : [б. в.], 2014. – 272 с.

28. Методичний посібник з бібліографічного опису (ДСТУ ГОСТ 7.1: 2006) / [авт.-уклад. Н. А. Рибчинська ; керівник проекту Л. І. Ільницька ; відп. ред. М. М. Романюк] ; Львів. нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника. – Львів : ЛННБУ ім. В. Стефаника, 2010. – 70 с.

29. Методичні рекомендації щодо складання бібліографічних записів у списках літератури до наукових робіт: у зв'язку із набуттям чинності ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики ; [авт.-уклад. М. Женченко]. – 2-ге вид., допов. – Київ : Жнець, 2010. – 63 с.

30. Мильчин А. Э. Справочник издателя и автора. Редакционно-издательское оформление издания / А. Э. Мильчин, Л. К. Чельцова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 800 с.

31. Міжнародні наукометричні бази / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eenu.edu.ua/uk/mizhnarodni-naukometrichni-bazi>

32. Науковці України ХХ-ХХІ століть: метабібліографія / Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України ; уклад.: М. Г. Железняк, Л. М. Гутник, Т. А. Галькевич. – Київ : [Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України], 2010. – 475 с.

33. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 1918-1998 : бібліогр. покажч. літ. за 1993-1998 рр. / Нац. акад. наук. України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. Н. М. Погребецька ; відп. ред. В. Ю. Омельчук. – Київ : [б. в.], 1998. – 181 с.

34. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (1993-2003 рр.) : наук.-бібліогр. покажч. видань б-ки та літ. про її діяльність / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. Н. М. Погребецька ; наук. ред. В. Ю. Омельчук. – Київ : [б. в.], 2005. – 518 с.

35. Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького, 1829-1999 : бібліогр. покажч. / упоряд.: Л. О. Кольченко, О. Г. Кушнір, Т. І. Олейникова ; редкол.: О. Ф. Ботушанська (відп. ред.), Л. М. Бур'ян, М. Л. Десенко [та ін.] ; ред. М. Л. Десенко ; Одес. держ. наук. б-ка ім. М. Горького. – Одеса : [ОДНБ ім. М. Горького], 2004. – 426 с.

36. Посібники наукової бібліографії, видані в Україні (1991-2005) : наук.-допом. бібліогр. покажч. : у 2 ч. / ДЗ «Нац. парлам. б-ка України» ; уклад.: Т. М. Заморіна, Н. І. Тертичка ; наук. ред. В. О. Кононенко. – Київ, 2011. – 2 ч.

37. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті // Бюл. ВАК України. – 2008. – № 3. – С. 9–13.

38. Рекомендації щодо складання бібліографічного опису в картках для каталогів і картотек (у зв'язку з набуттям чинності ДСТУ ГОСТ 7.1:2006) / Держ. наук. установа «Кн. палата України імені Івана Федорова» ; уклад. О. Б. Рудич. – 2-ге вид. – Київ : Кн. палата України, 2008. – 60 с.

39. Тихонкова І. О. Наукова періодика України у дзеркалі Web of Science [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.321.031>

40. Устіннікова О. Методичні рекомендації щодо складання бібліографічного опису документа (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання») [Електронний ресурс] / Ольга Устіннікова, Прасковія Сенько. – Режим доступу: www.ukrbook.net/zakony/metodrek.pdf

41. Центральна наукова бібліотека ім. В. І. Вернадського Академії наук України : до 75-річчя від часу заснування : бібліогр. покажч. за 1918-1993 рр. / уклад.: Шовкопляс І. Г. [та ін.]. – Київ : [б.в.], 1993. – 229 с.

42. Яценко О. М. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013) / О. М. Яценко, Н. І. Любовець ; [ред.: Т. В. Комалянська, Т. В. Котлярова] ; НАН України, Нац. б-ка ім. В. І. Вернадського, Ін-т біогр. дослідж. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2015. – 469 с. – (Серія «Джерела української біографістики ; вип. 3).

Науково-методичне видання

**Складання
аналітичного бібліографічного опису
статей із наукової періодики**

Методичні рекомендації

Упорядник
Т. В. Кочеткова

Комп'ютерний набір і верстка
Т. В. Кочеткова

Видання підготував до друку
редакційний відділ
Одеської національної наукової бібліотеки
65023 Одеса-23, вул. Пастера 13

Підписано до друку 3.12.2018 р.
Обл.-вид. арк. 2,2

